

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2015. gada 21. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesu iestāžu sadarbība civillietās — Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību — Regula (EK) Nr. 2201/2003 — Piemērošanas joma — 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts — Vecāku atbildības iegūšana, īstenošana, deleģēšana, ierobežošana vai izbeigšana — 2. pants — “Vecāku atbildības” jēdziens — Vecāku strīds par viņu bērna ceļošanu un pases izsniegšanu viņam — Jurisdikcijas noteikšana — 12. pants — Nosacījumi — Piekrišana tiesu, kuras izskata lietu, jurisdikcijai — Atbildētāja nepiedalīšanās tiesas procesā — Tiesu, kurās izskata lietu, pēc savas ierosmes ieceltais atbildētāja pārstāvis nav apstrīdējis jurisdikciju

Lietā C-215/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 11. maijā un kas Tiesā reģistrēts tajā pašā dienā, tiesvedībā

Vasilka Ivanova Gogova

pret

Ilia Dimitrov Iliev .

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: trešās palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], kas veic ceturtās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši J. Malenovski [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Saffjan*], A. Prehala [*A. Prechal*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente),

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs I. Illēši [*I. Illéssy*], administrators,

atbilstoši Tiesas priekšsēdētāja 2015. gada 3. jūlija lēmumam piemērot paātrināto tiesvedību, kas paredzēta Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23.a pantā un Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktā,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 9. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Čehijas Republikas valdības vārdā – *J. Vlácil*, pārstāvis,

— Spānijas valdības vārdā – *M. A. Sampol Pucurull*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – bulgāru.

— Eiropas Komisijas vārdā – *S. Petrova* un *M. Wilderspin*, pārstāvji,
uzklausījusi ģenerāladvokātu,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV L 338, 1. lpp.) 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu, 2. panta 7. punktu, 8. panta 1. punktu, kā arī 12. panta 1. punkta b) apakšpunktu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *V. Gogova* un *I. Iliev* par viņu bērna pases termiņa pagarināšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 5. un 12. apsvērumā ir noteikts:
“(5) Lai nodrošinātu vienlīdzību attiecībā uz visiem bērniem, šī regula attiecas uz visiem lēmumiem par vecāku atbildību, tostarp uz bērnu aizsardzības pasākumiem, neatkarīgi no saiknes ar laulības lietu.
[..]
(12) Šajā regulā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju. Tas nozīmē, ka piekritība ir, pirmkārt, bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, izņemot dažus gadījumus, kad pastāvīgā dzīvesvieta mainīta saskaņā ar vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība.”
- 4 Šīs regulas 1. pantā “Darbības joma” ir noteikts:
“1. Šo regulu neatkarīgi no tiesas iestādes būtības piemēro civillietās, kas saistītas ar:
[..]
b) vecāku atbildības iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu.
2. Lietas, kas minētas 1. punkta b) apakšpunktā, var jo īpaši attiekties uz:
a) uzraudzības tiesībām un saskarsmes tiesībām;
b) aizbildnību, aizgādību un līdzīgiem tiesiskiem režīmiem;
c) [visu] tādu personu vai iestāžu iecelšanu un funkcijām, kuras ir atbildīgas par bērnu pašu vai viņa īpašumu, pārstāv bērnu vai palīdz viņam;
d) bērna nodošanu audžuģimenē vai ievietošanu aprūpes iestādē;

- e) bērna aizsardzības pasākumiem, kas saistīti ar bērna īpašuma pārvaldīšanu, glabāšanu vai atsavināšanu.

3. Šī regula neattiecas uz:

- a) vecāku un bērnu attiecību nodibināšanu vai apstrīdēšanu;
- b) lēmumiem par adopciju, adopcijas sagatavošanas pasākumiem vai adopcijas atcelšanu;
- c) bērna uzvārdu un vārdiem;
- d) atbrīvošanu no vecāku atbildības;
- e) uzturēšanas pienākumiem;
- f) trastiem un mantošanu;
- g) pasākumiem, ko veic saistībā ar bērnu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem.”

5 Regulas 2. panta 7. punkts “vecāku atbildību” definē kā “visas tiesības un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai bērna īpašumu, kuras piešķir fiziskai vai juridiskai personai ar spriedumu, likumu izpildi vai nolīgumu, kam ir juridisks spēks. Jēdziens ietver uzraudzības tiesības un saskarsmes tiesības”.

6 Šīs pašas regulas 8. pants “Vispārējā piekritība” ir izteikts šādi:

“1. Dalībvalsts tiesām ir piekritīgas lietas par vecāku atbildību par bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī brīdī, kad tiesā iesniegta prasība.

2. Uz šā panta 1. punktu attiecas [12. panta] noteikumi.”

7 Regulas Nr. 2201/2003 12. pantā “Vienošanās par piekritību” ir noteikts:

“1. Dalībvalsts tiesām, kurām saskaņā ar 3. pantu ir piekritīgs pieteikums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, ir piekritība visās lietās, kas attiecas uz vecāku atbildību, kura saistīta ar šo pieteikumu, ja:

- a) vismaz vienam no laulātajiem ir vecāku atbildība par šo bērnu;

un

- b) lietu piekritību tiesām ir skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmuši laulātie un personas, kurām ir vecāku atbildība, kad tiesā ir iesniegta prasība, un ja tas ir bērna interesēs.

[..]

3. Dalībvalsts tiesām ir arī piekritība attiecībā uz vecāku atbildību tiesas procesos, kas nav minēti 1. punktā, ja:

- a) bērnam ir būtiska saikne ar attiecīgo dalībvalsti, jo īpaši, pamatojoties uz to, ka vienai no personām, kurām ir vecāku atbildība, pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī, vai ja bērns ir šīs dalībvalsts pilsonis;

un

- b) tiesu piekritību ir skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmušas visas puses brīdī, kad tiesā ir iesniegta prasība, un ja tas ir bērna labākajās interesēs.

[..]”

- 8 Šīs regulas 16. pantā “Prasības iesniegšana tiesā” ir noteikts:

“1. Uzskata, ka tiesā ir iesniegta prasība:

- a) brīdī, kad dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments ir iesniegts tiesā, ar nosacījumu, ka prasītājs pēc tam ir veicis pasākumus, kas viņam bija jāveic, lai dokumentu nosūtītu atbildētājam;

vai

- b) ja dokuments ir jānosūta pirms iesniegšanas tiesā, brīdī, kad to saņem iestāde, kas ir atbildīga par nosūtīšanu, ar nosacījumu, ka prasītājs turpmāk ir veicis visus pasākumus, kas viņam bija jāveic, lai dokumentu iesniegtu tiesā.”

Bulgārijas tiesības

Likums par Bulgārijas personu apliecinošiem dokumentiem

- 9 Likuma par Bulgārijas personu apliecinošiem dokumentiem (*Zakon za balgarskite lichni dokumenti*) 45. panta 1. punkts nosaka, ka pieteikumu par pasas izsniegšanu nepilngadīgai personai iesniedz personīgi viņa vecāki.
- 10 Atbilstoši šī likuma 78. panta 1. punktam, lasot to kopsakarā ar šī paša likuma 76. panta 9. punktu, iekšlietu ministram vai, attiecīgā gadījumā, viņa pilnvarotai personai ir tiesības atteikt bērna izceļošanu no Bulgārijas Republikas, ja netiek iesniegta notariāli apliecināta viņa vecāku rakstveida piekrišana par bērna ceļošanu uz ārvalstīm.

Ģimenes kodekss

- 11 Ģimenes kodeksa (*Semeen kodeks*) 127.a pantā ir noteikts:

“1. Jautājumus par bērna ceļošanu uz ārzemēm un par šim nolūkam nepieciešamo identitātes dokumentu izsniegšanu vecāki risina pēc kopējas vienošanās.

2. Ja vecāki nevar vienoties atbilstoši iepriekšējā punktā paredzētajam, viņu strīdu izšķir tā *Rayonen sad* (rajona tiesa), kuras teritoriālajā jurisdikcijā ir bērna faktiskā dzīvesvieta.

3. Tiesvedību ierosina, pamatojoties uz viena vecāka prasības pieteikumu. Tiesa uzklausa otru vecāku, ja vien viņš nav ieradies bez pamatota iemesla. Tiesa var vākt pierādījumus arī pēc savas ierosmes.

[..]”

Civilprocesa kodekss

12 Civilprocesa kodeksa (*Grazhdanski protsesualen kodeks*) 47. pantā ir noteikts:

“1. Ja atbildētājs nav sastopams lietas materiālos norādītajā adresē un nav iespējams atrast kādu personu, kas piekrīt saņemt pavēsti, tās izsniedzējs uzliek paziņojumu pie attiecīgās personas [mājokļa] durvīm vai pastkastes; ja viņam tur nav piekļuves, paziņojumu izliek pie ēkas ieejas durvīm vai kādā labi redzamā vietā tuvumā. Ja viņam ir piekļuve pastkastei, pavēstes izsniedzējs arī tur ievieto paziņojumu.

2. Attiecīgajā paziņojumā norāda, ka tiesas kancelejā ir iesniegti lietas materiāli, ja pavēsti izsniedz ar tiesas darbinieka vai tiesu izpildītāja starpniecību; ka tā ir nodota pašvaldības domei, ja pavēsti izsniedz pašvaldības darbinieks, un ka to var saņemt divu nedēļu laikā, skaitot no paziņojuma izlikšanas dienas.

3. Ja atbildētājs neierodas pēc lietas materiālu kopijas, attiecīgā tiesa uzdod prasītājam sniegt informāciju par viņa reģistrēto adresi, izņemot 40. panta 2. punktā un 41. panta 1. punktā norādītos gadījumus, kuros paziņojumu pievieno lietas materiāliem. Ja norādītā adrese nesakrīt ar pastāvīgo un pašreizējo adresi, attiecīgā tiesa atbilstoši 1. un 2. punktam uzdot veikt izsniegšanu pašreizējā vai pastāvīgajā adresē.

4. Ja pavēstes izdevējs konstatē, ka atbildētājs nedzīvo norādītajā adresē, attiecīgā tiesa uzdod prasītājam iesniegt ziņas par viņa reģistrēto adresi neatkarīgi no atbilstoši 1. punkta minētā paziņojuma izlikšanas.

5. Pavēsti uzskata par izsniegtu, kad beidzas tās saņemšanas termiņš tiesas kancelejā vai pašvaldībā.

6. Ja tiesa konstatē, ka pavēstes izsniegšana ir notikusi pienācīgi, tā pievieno pavēsti lietas materiāliem un ieceļ īpašu pārstāvi [atbildētājam] uz prasītāja rēķina.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 13 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *V. Gogova* k-dzei un *I. Iliev* k-gam ir bērns, kuram pamatlietas faktisko apstākļu laikā bija 10 gadi. Šis bērns, Bulgārijas pilsonis, dzīvo kopā ar māti Milānā (Itālija). Vecāki, abi Bulgārijas pilsoņi, dzīvo šķirti. Arī *I. Iliev* dzīvo Itālijā.
- 14 *V. Gogova* vēlējās pagarināt sava bērna pases termiņu, jo tās termiņš bija beidzies 2012. gada 5. aprīlī, lai tostarp brauktu ar viņu kopā uz Bulgāriju.
- 15 Atbilstoši Bulgārijas tiesībām lēmumu par nepilngadīga bērna ceļošanu un pases saņemšanu uz viņa vārda vecāki pieņem kopīgi. Turklāt pases pieteikumu šādam bērnam kompetentajās administratīvajās iestādēs ir jāiesniedz abiem vecākiem kopā.
- 16 Tā kā *I. Iliev* nesadarbojās ar prasītāju pamatlietā jaunās pases saņemšanā uz bērna vārda, *V. Gogova* cēla prasību *Rayonen sad – Petrich* (Petričas rajona tiesa, Bulgārija), lai šī tiesa atrisinātu nesaskaņas starp viņu un *I. Iliev* par iespēju viņu bērnam ceļot ārpus valsts teritorijas un jaunas pases izdošanu.
- 17 Nespējot paziņot par pieteikumu, uz kura pamata ierosināta lieta, *I. Iliev*, jo pēdējais minētais savā deklarētajā adresē nebija atrodams, šī tiesa iecēla pārstāvi *ad litem* viņa pārstāvēšanai, pamatojoties uz Civilprocesa kodeksa 47. panta 6. punktu. Šis pārstāvis neapstrīdēja Bulgārijas tiesu jurisdikciju un paziņoja, ka strīds ir atrisināms bērna interesēs.

- 18 Ar 2014. gada 10. novembra rīkojumu *Rayonen sad – Petrich* (Petričas rajona tiesa) nosprieda, ka uz V. Gogova prasību attiecas Ģimenes kodeksa 127.a pants un tā ir par vecāku atbildību par bērnu Regulas Nr. 2201/2003 8. panta izpratnē. Konstatējusi, ka attiecīgais bērns pastāvīgi dzīvo Itālijā, šī tiesa atzina, ka tai nav piekritības izskatīt šo prasību, un lietu izbeidza.
- 19 Par šo rīkojumu V. Gogova iesniedza apelācijas sūdzību *Okrazhen sad – Blagoevgrad* (Blagojevgradas apgabaltiesa, Bulgārija). Šī tiesa, pirmkārt, atstāja spēkā minēto rīkojumu un, otrkārt, uzskatīja, ka uz Bulgārijas tiesām nebija attiecināma “vienošanās par jurisdikciju” Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Proti, kā uzskatīja minētā tiesa, lai gan I. Iliev netika norādījis uz šo tiesu jurisdikcijas neesamību, viņš ir piedalījies tiesvedībā tikai ar pārstāvja starpniecību, kas iecelts pēc tiesas ierosmes, viņam pašam klāt neesot.
- 20 Prasītāja pamatlietā tādēļ iesniedza kasācijas sūdzību *Varhoven kasatsionen sad* (Augstāka kasācijas tiesa). Šī tiesa uzskata, ka šīs kasācijas atrisinājums ir atkarīgs, pirmkārt, no tā, vai uz Ģimenes kodeksa 127.a panta 2. punktā paredzēto tiesas procedūru, kas ar tiesas lēmumu ļauj aizstāt viena vecāka piekrišanas neesamību to bērna izceļošanai ārpus valsts un pases saņemšanai uz viņa vārda, attiecas Regula Nr. 2201/2003, tādēļ tiesu jurisdikcija būtu nosakāma uz šīs regulas normu pamata. Konkrētāk, rodoties jautājums, vai šāda procedūra attiecas uz “vecāku atbildību” šīs regulas 2. panta 7. punkta izpratnē. Kā uzskata šī tiesa, tādēļ ir arī jānosaka, vai šī pati regula ir piemērojama šai procedūrai, ņemot vērā to, ka atbilstoši Bulgārijas tiesībām tiesas nolēmums, kas pasludināts šajā tiesvedībā, ir iesniedzams Bulgārijas administratīvajām iestādēm, lai attiecīgajam bērnam ļautu izceļot no valsts teritorijas vai lai viņam tiktu izsniegta pase.
- 21 Otrkārt, iesniedzējtiesa šaubās par to, vai šajā gadījumā Bulgārijas tiesu jurisdikcija var tikt pamatota ar Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ņemot vērā to, ka šo tiesu ieceltais pārstāvis I. Iliev pārstāvēšanai netika apstrīdējis to jurisdikciju izskatīt pamatlietu.
- 22 Šādos apstākļos *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai tiesību aktos paredzētā iespēja civillietu tiesai pieņemt nolēmumu lietā par vecāku strīdu par viņu bērna ceļošanu uz ārvalstīm un personu apliecinošu dokumentu izsniegšanu, ja piemērojamajās materiālajās tiesībās ir paredzēta šo vecāku tiesību kopīga īstenošana attiecībā uz bērnu, ir tiesvedība, kura attiecas uz “vecāku atbildības iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu” Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē kopsakarā ar 2. panta 7. punktu, kurai piemēro minētās regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punktu?
- 2) Vai ir pamats starptautiskās jurisdikcijas noteikšanai civillietās par vecāku atbildību, ja nolēmums aizstāj juridisku faktu, kas ir būtisks uz bērnu attiecināmā administratīvā procesā un piemērojamajos tiesību aktos ir paredzēts, ka šis process ir jāveic konkrētā Eiropas Savienības dalībvalstī?
- 3) Vai ir jāuzskata, ka pastāv vienošanās par piekritību atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 1. punkta b) apakšpunktam, ja atbildētāja pārstāvis nav iebildis pret tiesas jurisdikciju, taču viņš ir nevis pilnvarots, bet tiesas iecelts, jo bija grūtības informēt atbildētāju par to, ka viņš personīgi vai ar pilnvarota pārstāvja starpniecību var piedalīties strīda izskatīšanā?”

Tiesvedība Tiesā

- 23 Pēc iesniedzējtiesas lūguma norikotā [Tiesas] palāta ir izskatījusi nepieciešamību šai lietai piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, kas ir paredzēta Tiesas Reglamenta 107. pantā. Minētā palāta pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas nolēma šo lūgumu noraidīt.

- 24 Ar rīkojumu lietā *Gogova* (C-215/15, EU:C:2015:466) Tiesas priekšsēdētājs šo lietu nolēma izskatīt paātrinātā tiesvedībā, kāda ir paredzēta Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23.a pantā un Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktā.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

- 25 Ar pirmo un otro jautājumu, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai prasība, ar kuru viens no vecākiem lūdz tiesu aizstāt otra vecāka piekrišanas neesamību viņu bērna izceļošanai ārpus viņa pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts un pases izsniegšanai uz šī bērna vārda, ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 materiālās piemērošanas jomā, pat ja par šo prasību pieņemtais lēmums būs jāņem vērā šī bērna pilsonības dalībvalsts iestādēm administratīvajās procedūrās par šīs pases izsniegšanu.
- 26 Kas attiecas uz Regulas Nr. 2201/2003 materiālās piemērošanas jomu, no šīs regulas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izriet, ka to neatkarīgi no tiesas iestādes būtības piemēro civillietās, kas saistītas ar vecāku atbildības iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu. Šādā gadījumā jēdziens “civillietās” būtu jāuztver nevis ierobežojoši, bet kā autonomas Savienības tiesību jēdziens, kas ietver, konkrētāk, visus lūgumus, pasākumus vai lēmumus “vecāku atbildības” jomā šīs regulas izpratnē atbilstoši tās preambulas 5. apsvērumā atgādinātajam mērķim (skat. šajā ziņā spriedumu *C, C-435/06, EU:C:2007:714*, 46.–51. punkts).
- 27 Šajā ziņā “vecāku atbildības” jēdzienam Regulas Nr. 2201/2003 2. panta 7. punktā ir dota plaša definīcija tādējādi, ka ar to saprot visas tiesības un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai bērna īpašumu, kurus piešķir fiziskai vai juridiskai personai ar nolēmumu, likumu vai spēkā esošu nolīgumu (spriedums *C, C-435/06, EU:C:2007:714*, 49. punkts, un spriedums *C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255*, 59. punkts). Turklāt, lai gan šīs regulas 1. panta 2. punktā ir dots jomu uzskaitījums, uz kurām attiecas šī regula “vecāku atbildības” ietvaros, šis uzskaitījums ir nevis visaptverošs, bet tikai norādošs, kā to parāda vārdu “jo īpaši” lietojums (spriedums *C, C-435/06, EU:C:2007:714*, 30. punkts, un spriedums *C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255*, 63. punkts).
- 28 Lai noteiktu, vai prasība ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā, ir jāraugās uz tās priekšmetu (pēc analogijas attiecībā uz jēdzienu “fizisko personu juridiskais statuss vai juridiskā rīcībspēja” Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 1. panta 2. punkta izpratnē skat. spriedumu *Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633*, 29. un 30. punkts, kā arī attiecībā uz jēdzienu “sociālais nodrošinājums” šīs normas izpratnē skat. spriedumu *Baten, C-271/00, EU:C:2002:656*, 46. un 47. punkts).
- 29 Kas attiecas uz tādu prasību, par kādu ir pamatlieta, no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka šīs prasības ietvaros tiesai ir jālemj par nepieciešamību attiecīgajam bērnam saņemt pasi un par vecāka prasītāja tiesībām pieprasīt šo pasi, kā arī izceļot uz ārzemēm ar šo bērnu bez otra vecāka piekrišanas. Tādēļ šādas prasības priekšmets ir “vecāku atbildības” par šo bērnu īstenošana Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, lasot to kopsakarā ar šīs regulas 2. panta 7. punktu.
- 30 Turklāt ir jākonstatē, ka uz tādu prasību, par kādu ir pamatlieta, neattiecas neviens no izsmeļoši uzskaitītajiem izņēmumiem šīs pašas regulas 1. panta 3. punktā.
- 31 No tā izriet, ka šāda prasība ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā.

- 32 Šo secinājumu negroza fakts, ka tāda prasība, par kādu ir pamatlieta, attiecas uz konkrētu lēmumu par bērnu, nevis uz vecāku atbildības īstenošanas kārtību kopumā. Proti, kā tas tika atgādināts šī sprieduma 26. un 27. punktā, šī pati regula ir piemērojama visiem lēmumiem šajā jautājumā, vai tie attiektos uz konkrētiem šīs atbildības aspektiem vai vispārīgi noteiktu tās īstenošanu.
- 33 Arīdzan tas, ka par šo prasību pieņemtais lēmums būs jāņem vērā bērna pilsonības dalībvalsts iestādēm, šajā gadījumā – Bulgārijas Republikas iestādēm, administratīvajās procedūrās par pases izsniegšanu uz šī bērna vārda, nerada citu Regulas Nr. 2201/2003 interpretāciju.
- 34 Šajā ziņā ir tikai jākonstatē, ka katrā ziņā tādas procedūras, par kādu ir pamatlieta, rezultātā pase uzreiz netiek izsniegta, bet tā tikai ļauj vecākam, kas īsteno vecāku atbildību par attiecīgo bērnu, iesniegt pieteikumu pases saņemšanai uz šī bērna vārda, nepiedaloties otrai personai, kas īsteno šo atbildību, vai bez tās piekrišanas, neskarot citus Bulgārijas tiesībās paredzētos nosacījumus šāda dokumenta izsniegšanai.
- 35 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka prasība, ar kuru viens no vecākiem lūdz tiesu aizstāt otra vecāka piekrišanas neesamību viņu bērna izceļošanai ārpus viņa pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts un pases izsniegšanai uz šī bērna vārda, ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 materiālās piemērošanas jomā, pat ja par šo prasību pieņemtais lēmums būs jāņem vērā šī bērna pilsonības dalībvalsts iestādēm šīs pases izsniegšanas administratīvajā procedūrā.

Par trešo jautājumu

- 36 Trešais jautājums ir par to, kā interpretēt Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 1. punktu. Šī norma paredz, ka zināmos apstākļos dalībvalsts tiesām, kurām ir iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, ir piekritība visās lietās par vecāku atbildību, kura saistīta ar šo pieteikumu.
- 37 Taču ne no iesniedzējtiesas lēmuma, ne no Tiesai iesniegtajiem apsvērumiem neizriet, ka šajā gadījumā ir iesniegts šāds pieteikums laulības lietā.
- 38 Savukārt ar Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 3. punktu tiek ieviesta norma par vienošanos par piekritību, kas ļauj tās dalībvalsts tiesām, kas nav bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts, izskatīt prasības par vecāku atbildību par šo bērnu, pat ja šajās tiesās nenotiek cita tiesvedība laulības lietā (skat. šajā ziņā spriedumu *L, C-656/13*, EU:C:2014:2364, 45. un 52. punkts).
- 39 Tādēļ trešais jautājums ir jāsaprot kā centieni būtībā noteikt, vai Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 3. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesu jurisdikcija, kurās ir celta prasība par vecāku atbildību, var tikt uzskatīta par tādu, ko skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmušas visas puses, šīs normas izpratnē, tikai tādēļ, ka atbildētāja pārstāvis *ad litiem*, ko iecēlušas šīs tiesas, ņemot vērā nespēju paziņot atbildētājam par prasības pieteikumu, uz kura pamata ierosināta lieta, nav norādījis uz šo tiesu jurisdikcijas neesamību.
- 40 Atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 3. punkta b) apakšpunktam, lasot to kopsakarā ar tās 16. pantu, dalībvalsts tiesas var pamatot savu jurisdikciju ar pirmo minēto normu, ar nosacījumu, ka šo piekritību ir skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmušas visas puses, vēlākais, brīdī, kad izvēlētajā tiesā ir iesniegts dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments (skat. šajā ziņā spriedumu *L, C-656/13*, EU:C:2014:2364, 56. punkts).
- 41 Turklāt no Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 12. apsvēruma izriet, ka piekritības nosacījums, kas paredzēts tās 12. panta 3. punktā, ir izņēmums no tuvuma kritērija, atbilstoši kuram piekritība izskatīt prasības par šo bērnu skarošo vecāku atbildības jautājumu ir visupirms bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesām, kas ir pausts šīs regulas 8. panta 1. punktā. Kā ģenerālvokāts norāda sava viedokļa

64. punktā, šī izņēmuma mērķis ir piešķirt zināmu autonomiju pusēm vecāku atbildības jautājumā. Nosacījums par to, ka piekritību ir skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmušas visas puses, tādējādi ir jāinterpretē strikti.

- 42 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, pirmkārt, šāds pieņēmums paredz *a minima*, ka atbildētājs zina par tiesvedību, kas norisinās šajās tiesās. Proti, lai arī šī zināšana pati par sevi nav piekrišana tiesu, kurās celta prasība, piekritībai, attiecībā uz klāt neesošu atbildētāju, kuram nav ticis izsniegts dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, un kurš nezina par ierosināto tiesvedību, nevar tikt uzskatīts, ka viņš ir piekritis šai jurisdikcijai (pēc analogijas attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 24. pantu skat. spriedumu A, C-112/13, EU:C:2014:2195, 54. punkts).
- 43 Otrkārt, atbildētāja pamatlietā piekrišana nevar tikt izsecināta no pārstāvja *ad litem*, ko iecēlušas tiesas, rīcības, atbildētājam klāt neesot. Tā kā šis pārstāvis nesazinās ar atbildētāju, viņš nevar saņemt no atbildētāja informāciju, kas tam ir vajadzīga, lai piekristu šo pašu tiesu jurisdikcijai vai to apstrīdētu, pilnībā pārzinot visus lietas apstākļus (skat. šajā ziņā spriedumu A, C-112/13, EU:C:2014:2195, 55. punkts).
- 44 No tā izriet, ka tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, tiesu, kurās celta prasība, jurisdikcija nevar tikt uzskatīta par tādu, ko “skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmušas visas puses” Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 3. punkta izpratnē.
- 45 Šādu interpretāciju negroza tiesības vērsties tiesā vai tiesiskās noteiktības princips un Regulas Nr. 2201/2003 lietderīgās iedarbības princips, pretēji tam, ko Tiesā apgalvo Spānijas valdība. Šajā ziņā šī valdība būtībā norāda, ka prasītājas pamatlietā nespēja saņemt galīgu nolēmumu par savu prasību tādēļ, ka pastāv grūtības informēt atbildētāju pamatlietā par tiesvedību, liedzot iespēju vērsties tiesā, kas ir pretrunā iepriekš minētajām tiesībām un principiem.
- 46 Taču šī sprieduma 44. punktā norādītā interpretācija tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, neliedz prasītājai iespēju saņemt tiesas nolēmumu, kas attiecīgā gadījumā pasludināts attiecīgā bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesās, kurām ir jurisdikcija atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 8. pantam, [atbildētājam] klāt neesot. Šādas interpretācijas rezultātā netiek liegts vērsties tiesā.
- 47 Tādēļ uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 3. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesu, kurās ir celta prasība par vecāku atbildību, jurisdikcija nevar tikt uzskatīta par tādu, ko “skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmušas visas puses”, šīs normas izpratnē, tikai tādēļ, ka atbildētāja pārstāvis *ad litem*, ko iecēlušas šīs tiesas, ņemot vērā nespēju paziņot atbildētājam par prasības pieteikumu, uz kura pamata ierosināta lieta, nav norādījis uz šo tiesu jurisdikcijas neesamību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 48 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) prasība, ar kuru viens no vecākiem lūdz tiesu aizstāt otra vecāka piekrišanas neesamību viņu bērna izceļošanai ārpus viņa pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts un pases izsniegšanai uz šī bērna vārda, ietilpst Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK)

Nr. 1347/2000 atcelšanu materiālās piemērošanas jomā, pat ja par šo prasību pieņemtais lēmums būs jāņem vērā šī bērna pilsonības dalībvalsts iestādēm šīs pases izsniegšanas administratīvajā procedūrā;

2) Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 3. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesu, kurās ir celta prasība par vecāku atbildību, jurisdikcija nevar tikt uzskatīta par tādu, ko “skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmušas visas puses”, šīs normas izpratnē, tikai tādēļ, ka atbildētāja pārstāvis *ad litiem*, ko iecēlušas šīs tiesas, ņemot vērā nespēju paziņot atbildētājam par prasības pieteikumu, uz kura pamata ierosināta lieta, nav norādījis uz šo tiesu jurisdikcijas neesamību.

[Paraksti]